

uit Rijnsburg en Maassluis en, uit de Cellenbarakken, bijna honderddertig gevangenen, onder wie pater van Genuchten wiens beschrijving wij citeerden. In september arriveerden tenslotte enkele tientallen smokkelaars, kermisgasten en woonwagenbewoners ('asociale') uit Limburg, alsmede honderd Russische krijgsgevangenen (hún lot komt straks aan de orde). November zag de komst van honderdveertig 'contractbrekers' die in verschillende steden als waarschuwend voorbeeld opgepakt waren. Op de Rijnsburger en Maassluisse strafgijzelaars volgden, in januari '42, vijf-entachtig strafgijzelaars uit Amsterdam (opgepakt o.m. wegens een aanslag op het Amsterdamse tehuis van het Studentenfront der NSB) – toen zij na bijna drie maanden vrijgelaten werden, hadden vele anderen het kamp al verlaten: de andere strafgijzelaars hadden naar huis kunnen terugkeren, de honderdveertig 'contractbrekers' waren naar een *Arbeitserziehungslager* gestuurd, en ca. vierhonderd communisten had men naar Neuengamme getransporteerd.¹ Amersfoort kende, als elk concentratiekamp, een voortdurend wisselende kampbevolking.

De documentatie ontbreekt om nauwkeurig aan te geven, hoeveel leden van de verschillende categorieën gevangenen in de loop van '42 in Amersfoort opgesloten werden. Er waren onder hen in elk geval meer dan duizend Joden die op overtredingen van de voor hen geldende bepalingen betrappt waren (of van wie dat beweerd werd), voorts Jehova's Getuigen, predikanten en priesters die tegen de bezetter geageerd hadden, talrijke illegale werkers die òf nog *Untersuchungshäftling* òf al aan de Duitse rechtbanken overgedragen waren, vele honderden nieuwe 'contractbrekers' en, tenslotte, grote aantallen zwarthandelaren en clandestiene slachters – van die laatsten alleen al in november en december '42 ca. achthonderd die afkomstig waren uit de Cellenbarakken. Gemiddeld waren er tot juni '42 ca. zevenhonderd gevangenen tegelijk in Amersfoort opgesloten; dat aantal steeg tot ca. vier-entwintighonderd in december en klom nog iets verder want in de eerste maanden van '43 werden acht-en-twintighonderdvijftig gevangenen naar Vught verplaatst. Wij merken nog op dat de gevangenen in Amersfoort

¹ Zij kwamen daar dus aan (bijna driehonderd medio november, ruim honderd medio december) in wat wij in hoofdstuk I de 'eerste fase' in de geschiedenis der concentratiekampen in oorlogstijd genoemd hebben: de fase van de grootste 'hardheid'. Bovendien werd Neuengamme in december door een vlektyphus-epidemie geteisterd. 'Die Sterblichkeit', aldus een overzicht van Neuengamme met betrekking tot die maand, 'ist übergross, besonders unter den ausländischen Neuzugängen: den Belgiern, Holländern und Polen.' (*Lagergemeinschaft Neuengamme: So ging es zu Ende . . . Neuengamme. Dokumente und Berichte* (1960), p. 4).